

Издаје суботом.

Цијена:

За ПРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом на име
упитнице посредником админи-
страције „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отплативши новина
на коју праго пошту, а коме је
парунице, може се преплатити
код г. *Петра Раждановића*, К. П.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Стајића* књижевара у *Бео-*
град. Донеси се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по три новчића на први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ЗВАНИЧНИ ДИО.

Његово Височанство Господар,
на предлог министра иностраних
дјела, благоизволио је наименовати
г. Т. т' Хоспа генералним консулом
у Бриселу, а г. Ј. Ј. Брине књ.
вицеконсулом у Паризу.

НЕЗВАНИЧНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Г. Холевард, вицеконсуо Во-
ликс Британије у Скадру, дошао је
на Цетиње да заступа г. Кенота у
својству одправника послова.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 29 октобра.

Нико се није надао, да ће по-
ложити у јужној Африци на бојном
пољу тако тежак постаји за Ин-
глезе. Објавивши рат Инглеској,
Бури су одма из своје двије мале
републике главну снагу управили
на Натал, и тако отпочели ратовање
на земљишту инглеских колонија,
да ту постигну који успјех прије
него стигну из Инглесте војне силе.
Из кланаца Драконских планина,
које се уздижу између Натала и
слободних република, Бури су у
разнијем колонама тежили к Ла-
дисмиту, гдје се налазио главни
стан генерала Уајта. Њихов је циљ
био, да ту опколе главну непријате-
љску војску, и ако се прије не
повуче к југу, да је принуди на
предају.

Бурима је пошло за руком до
сада да тај ратни план до пола
остваре. Војска генерала Уајта у Ла-
дисмиту је опколена са свију страна
непријатељском војском. Инглески
војсковођа покушао је, да на сву ту
линију, што га окружава, удари, и
то његово подухвато завршило се
најнесрећније. Једна колона, која је
бројила 2000 момака и 42 официра,
наравно и с једнијем генералом на
челу, предала се са батеријом то-
нова непријатељу. А остале колоне
здрави су се повукле у главни стап,
али ко ће знати, с каквијем губит-
цима? Дешене са ратишта долазе из
инглеског извора, а што је још гла-
вније, сумња се, да из Ладисмита,
послије тог пораза, већ не стижу
никакве денеше, да су Бури пре-
кинули телеграфске жице, него да
се у самом Лондону у ратном ми-
нистарству све денеше из Ладис-
мита састављају. На сваки начин
војска генерала Уајта је у Ладис-
миту опколена, и држи се да се
отолан не може повући к југу, куд
би се имала повлачити, да штити
Дурбан, једину луку на мору, гдје
се може у Наталу искрцати помоћ,
која хита из Инглеске. Питање је
сада, колико ће се моћи у Ладисмиту
држати инглеска војска. Рачуна се,
да се сада налази у том малом граду
10,000 војске, 3000 коња и мазака,
и до 1500 грађана. Пошто је пејач
отолан уклоњена. Докле ће имати
хране сва та грла? А такођер се

рачуна, да прије 25 новембра по
новом календару, не може стићи
помоћ генералу Уајту! Питање је
још, хоће ли се моћи у Дурбану
искрцати та помоћ? Тако по пото-
њијем вијестима, сви су изгледи, да
ће се и генерал Уајт морати предати
у руке непријатељу! На западном
бојишту Бури су такођер господари;
описијају Мафекинг и Кимберли, а
главна им је брига, да прекидају
комуникације између Родозије и Кап-
ланде, које су у њиховијем рукама.
Мостове које нијесу већ порушили,
могу порушити у последњем часу,
а то је од велике важности, јер ти-
јем путем пријети највећа опасност,
која се тако може за који дан одкло-
пити, али никако избјећи.

Јер нема наде у никакво посред-
овање са стране. Цар њемачки
сирваља се да посјети инглеску
Краљицу. Руски Цар, који је про-
вео са Царицом неколико недеља у
тазбини, на повратку у Петроград,
посјетио је њемачкога Цара. Неки
листови хтјели су тој посјети од-
рећи сваки политички значај, што је
побудило званичне кругове у Берли-
ну, да то оповргну у свом органу,
чим су хтјели у овоме часу дати
особити политички значај том са-
станку Царева, тијем виши, у ко-
лико руског Цара прати и гроф
Муравјев. Истина, судбина јужно-
афричкијех република не тиче се
Русије, али се тиче овај повољан
час, којијем се Русија може кори-
стовати у многијем међународнијем
питањима, који је интересују, и за
то изгледа, као да „П. Лојду“ није
бап по вољи она берлинска изјава.
Што су симпатије рускијех листова
на транзвалској страни, такођер су
и она осталијех јевропскијех листова,
јер је у човјечијој природи да ду-
шевно учествује у судбини слаби-
јега, који се бори за своја права;
али се отуда Транзвал не може на-
дати иностраној интервенцији.

Кад стигну ратне силе Ингле-
ске, које су у путу, на ако устреба
још толико, Инглеска ће побједити;
само је питање, хоће ли јужно-
афричкијем републикама оставити
коју сјенку аутономије, или их сво-
јијема колонијама присајединити.

ПО СЛОВЕНСТВУ.

Под овим насловом изашао је у „Пет.
Вједомостима“ један чланак, у ком се нај-
прије говори о дјевојачком институту на Це-
тињу. Институт је препуњен, и не може да
прима све, које би жљеле, да се у њему
васпитавају. И морају се одбијати, чим се
задржава покрет, у ком је заинтересовано
све Словенство. За то треба институт раши-
рити. Има се у виду подићи ново пространо
здање, и благодарити јевтвиноћи у Црној
Гори, израчунао је расход на ту сврху
15,000 рубаља. Надамо се, да ће се то брзо
остварити. Задатак је цетињског института
тако озбиљан и обширан, да му не треба
одрицати потребитијех средстава.

Многи ће помислити, да данашњи
завод задовољава потребе црногорске. То
је истина, кад би завод био за саме Црно-
горке. Могло би се и спорити, да ли треба
у Црној Гори уносити школску цивилиза-
цију средством институткиња. Снага Црне
Горе састоји се у патријархалнијем тради-
цијама, које се не слажу са јевропском
цивилизацијом. Црна је Гора по прва ход-
ству војнички стап, словенска војска у
постојаној мобилизацији. Докле не изврши
свој задатак, докле се цијела јужног Сло-
венства заустављају искусвенијем прогреса-
дама — нека Црна Гора стоји под оружјем.

Разумије се, прогрес не треба задржавати,
али га не треба ни намећати, него нека се
природно развија. Док њихови оци, браћа
и мужјиви потребују више праха него ли
мастила, штетно би било свијема Црногор-
кама давати образовање средњијех школа.

Али цетињски институт не постоји за
саме Црногорке. У њ шилу своје кћери
многи Срби из Далмације, Босне и Херце-
говине. Осим Српкињаца, ту долазе дјевој-
чице са свега словенског југа, што даје
заводу особити карактер посредника руске
културе. Дјеловање овог учевног завода од
великога је значаја. Ту је расадник васпи-
тавања у руском духу. Док се руска дипло-
мација силом ствари удаљује од циљева,
који одговарају насупротијем потребама на-
шијех једноплеменика и једноверника у
у јужном словенству — овај дјевојачки
институт упорно врши просвјетну културну
руску службу, и подржава српске и сло-
венске симпатије према Русији. За то треба
раширити институт, да се одбијене дјевој-
чице не зауставља тај покрет. Све васпи-
таннице говоре савршено руски. Неке од
њих сада добивају у Петрограду више
образовање. Цетињска је школа спасла многе
од тежкога искуства у непријатељском ста-
њу. У „П. Вједомостима“ било је више пута
говора, што трпи југословенска омладина
по туђинскијем школама.

Не само цетињски дјевојачки институт
треба раширити, него би требало подићи и
слични мушки завод на Цетињу. Јужни
урођеник не може вада да поднесе наш сје-
верни климат, а и путовање у Кијево, Москву
и Петроград скупо је. И брза промјена сви-
јех услова живота не може бити корисна
подматку. Међу тијем је потреба руског
образовања у југословенству очевидна. У
цетињској руској школи ни Срб, ни Хрват,
ни Словенац неће изгубити своју нацио-
налност, него ће само добити могућност,
да продуже више образовање у Русији.
Реш је ко, то нам није од потребе... али
је да потребе њима, а све што је њима
потребито то је и нама неопходно. Док не
забравоимо нашу улогу у словенском свијету.
Опзиће, да млади Словени, који долазе да
се уче у Русији, већином не одговарају
најпростијим захтјевима програма и примају
се универзитет из снисхођења... Али кад
нише правилно организирана средња школа
за ујне Словене, тога више неће бити.
Које Србе и Бугаре, да они, добивши обра-
зовање у Русији, често захваљују поблагод-
дарношћу... Зар само ради благотарности
треба да се старамо? И зар неблагодарност
нијесмо кадгод и ми сами изазвали? Може
бити, учини се у Русији, да су се многи
Срби и Бугари научили, да се према њима
равнодушни, и да захтијевамо љубав као
неки на мјеницу! Најпослије и Милан и
Стабулов морали су стварати себи равне,
нише не би могли ни они бити. Али мила-
ноштина и стабуловштина није јужно
Словенство. Руски мушки учевни завод на
Цетињу у сваком случају вршио би велики
позв. Благодарити мјесној јевтвиноћи живи-
јен, неће захтијевати много расхода, а
допјеће огромну корист. Стануће се на
пудоласку недоученијех Словена у Русији,
установиће се узајамно зближење руске и
југословенске младежи — ствари опште
словенске просвјете тијем ће се положити
чврст и разуман основ. Вријеме је да се о
том сви ми старамо.

Тако пише у петроградском листу
„Свијанин“, који добро познаје наше при-
лике и ми се надамо да ће његов глас
наш одзива у руској престоници. Што се
тиче нас, ми бијемо, у колико доприносимо
свој, радосно припомагли, да покрај узор-
ног женског руског института на Цетињу
видимо и слични мушки институт.

ДОПИСИ.

Сан Франциско, 14 октобра 1899. —
Индолске Америке Срби хита, да ви јави
загужну вијест, која је отужила и ожа-
логла цијелу српску колонију у овом
гроду, да ви јавим за смрт нашег најбо-
ље члана — родољуба и српског добро-
твца Лазара Јововића, кога нам немала
смт оте из нашег загрљаја на 5 октобра,
наон кратке, али мучне болести под опе-
рацијом, у својој 63-ој години живота.

Са смрћу Лазара Јововића изгубила
је српска колонија у опште својег најбо-

љег члана; „Српско-Црногорско Д. и Л.
Друштво“ својег бишњег петогодишњег
предејевника, установача и добротвора свога,
а српски лист „Слобода“ својег највишег
помагача и пријатеља, зато сада, цијела
колонија, на по се „Срп.-Црногор. Друш-
тво“ и управа листа „Слободе“ тешко,
са сузним очима оплакује свог доброг Ла-
зара. — Пошто се тиче смрти таког јед-
ног Србина, мислим да је право и Богу
угодно, да и наша браћа преко Оксана
чују и познаду, ко и какав бјеше Лазар
Јововић.

Покојник је рођен у Боки Которској
и још у раној младости дошао у Америку,
као и сваки који смо амо, да зарадим
кору хљеба. Његовим трудом и марљив-
ношћу стечао је покојник лијепи иметак и
већ под старост, још од дуљег времена, пре-
длао је рад својим братучедима Спасоју
и Андрији, неимајући своје обитељи и он
да у миру проведе своје дане старости.
Али ако он свој мирни живот од рада
свога предузе, није од свога родољубља,
доброчинства, патриотских дјела прам браћи
својој и имену српском, које тако жарко
љубљаше као што љуби мајка чедо своје
у колијевци. Још у млађа своја доба при-
покрету српских родољуба за установит
српско друштво у Сан Франциску Лазар
бијаше један од оних покретача и основа-
теља истог, које данас тако сјајно напре-
дује на част и дјку српском имену, и наш
пок. Лазар бијаше до последње своје уре
његов вјерни члан, које љубљаше душом
и тијелом и небројна доброчинства истом
наносае, а то може најбоље посвједочити
што су га браћа чланови за пет година
попово изабирали за својег предејевника
и већ под своју старост није могао издр-
жавати тај чин и друштво за доказ при-
знања његовог доброг рада за све то ври-
јеме, поклонило му је свој скупоцјени
златни знак друштвени са натписом за
успомену. —

Нема Србина, или макар Словенина
младог ни старог у овој вароши, а готово
ни у околини, који не зна за име покојног
Лазара Јововића. Кад хоћење Србин доћи
из околине, гдје ће најприје? за кога ће
да пита? — него „гдје је Лазар Јововић“
и ту код њега бијаше вада сваком срп-
ском сину врата отворена и у кући прим-
љен као на своме дому. —

Нигда наш Лазар не сједе сам за тр-
пезом, кад се једе, ако није по више њих
Срба, и вада свега доста да се једе и пије,
те у томе оп уживаше кад виђаше оку-
пљену Србадију, и доцета он управо није
могао никакво сам са својим сјестри ако није
нише њих било. Многоче Србину то би-
јаше дом свој; ту се хранјаше и потребито
ствари добиваше без да му Лазар никак и
крње паре потражи. Ако је Србин који у
невољи без поваца био, гдје ће најприје
него код Лазара Јововића, и ту је вада
припомоћи нашао. Ако је којем потребна
била гаранција — откуп или макар томе
подобно, Лазар као позван у вароши са
његовом добром ријечи или новцем — осло-
бођен је био сваке бијезде. Кад се купила
припомоћ за какву корисну сврху — оео
бито за српску цијелу Лазар је први био.
А у вријеме покретања српског листа
„Слободе“, његова рука показала је ону
патриотску и родољубиву српску душу —
његов ојећај прам српском имену; и по-
сеје тога је, до недавног времена његова
припомоћ и рад за уздржит ону једину
српску лучу у Америци, заслужила без
никаког устезања да „Слобода“ упише име
Лазара Јововића златним словима као сво-
јег најбољег и највишег добротвора.

Да је Лазар био тако љубљен од
цијеле колоније оvdје, не само српске већ
уопште славјанске посвједочило је његов
сировод у прош. у недељу, јер није мислим
остало душе славјанске који се тијем име-
ном вове а да није дошао њему на спр-
вод да му ода последњу пошту. —

„Српско-Црногорско Друштво“ као
таквом својем племенитом изгубљеном дру-
гу и 5-годишњем својем предејевнику није
жалито никакве ствари, да му што вели-
чанственији спровод испане. Пред окупље-
ном браћом и пријатељима у друштвеној
дворани над мртвим тијелом изговорно је
садави предејевник гос. М. Тасовић опро-
штајно слово изнесећи врлине и заслуге
доброг Лазара. Дирљив је био тај момент
и окупљена браћа немогаху се устриљети
а да са сузним очима не гледаху у мртво
тијело. Затим сви чланови и пријатељи

парадирани су пред покојником кочијом до руске цркве и ту Њ. Прео. Владика Тихон чујући за његове врлине благонагодно је одржао опште над мртвим тијелом са цијелим свештенством. гдје је Јеромонах Севастиан Дабовић дао дивни говор о врлом покојнику на српском језику, а по свршетку опијела и целивања мртвог брата, цио народ отпратио је изгубљеног друга и пријатеља до гробља, гдје при растанку са добрим Лазаром при погребу његовог мртвог тијела не оста душа која не пушти сузу са ријечима: лака ти земља!

На гробници стоји дивно украшен од мирисног цвијећа предсједнички стапац са натписом: „Наш петогодишњи предсједник — починај у миру.“ од стране „Српско-Црногорско Друштво.“ Такођер прекрасни вијенац од „Српскога Клуба“ као и многи други од његових пријатеља, својге и познаника.

Овдашњи највећи дневник „Сал“ изпио је добро унаћену слику покојнику и написао дивни чланак о истом.

Теби Лазаре, који остави нас тако учивијелене довикујемо ти: Слава ти добри родољубе и добротворе српски! Лака ти земља и вјечни покој добра душо!

Ђорђе В. Ковачевић.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(НОВЕ КЊИГЕ.) Примили смо сљедеће нове књиге:

Списи о историји православне цркве у далматинско-истријском владичанству од XV до XIX вијека. Сабрао и уредио Е. Н. М. Кибига I. Documenta spectantia historiam orthodoxae diocesis Dalmatiae et Istriae a XV usque ad XIX seculum. Collegit digessitque E. N. M. Volumen I. Задар. типографија С. Артаде, 1899. Цијена 5 флор. а. вр.

Неуморни трудбеник на пољу наше црквене књижевности, на ком је већ одана заузео прво мјесто, знаменитијем дјелима, далматинско-истријски епископ Никодим Милаш у овој књизи објелоданио је документе, који се односе на православну нашу цркву на Приморју, из доба од XV до XIX вијека, и који су до сад лежали непознати по разним архивима и библиотекама. Штампана су у оригиналу на оном језику, на којем су била написана. Свега је сабрао 325 списа, од којих 276 са одвојених рукописа, а 49 из дотичних штампаних књига, који су подијељени у двије књиге. У овој првој штампано је 193, до пада млетачке републике.

Документи су узети: из архива задарске епископије, задарске конзисторије, задарске црквене општине, либеничке црквене општине, скрадинске црквене општине, из архива манастира Крке, из архива патријаршије карловачке, из државног архива млетачког и из библиотеке Марцијане у Мленима. Највише их има из ова два последња скровишта на италијанском језику, па их има на српском језику, латинском, грчком и руском.

Кад их читаоц прегледа мора се дивити како је могло остати православне душе у Далмацији за вјекове владавине млетачке републике. Католички епископат није признавао у границама својих дијецеза православне, који су морали њему бити подложни, што је доказивао сенату млетачке републике, који је опет из политичких обзира на православни српски народ

уздуж млетачке границе одјекал попуштао православијем Далматинцима. Не само да се нијесу допуштале нове цркве градити, него су се старе православне цркве рушиле. Тако да се г. 1762 руски св. синод заузима преко руске дипломатије у Мленима за православну цркву у Далмацији.

Католички епископат успјешно војује противу православне цркве петичући тежбе српскога народа, упирући претом још онда на Русију. Што су католички епископи писали о српскоме народу у XVII и XVIII вијеку врло је поучљиво напишјих дана.

У овој збирци докумената има података, који се тичу и историје Црне Горе. Задарски архиепископ Караман 10 априла 1750 пише у једном извјештају против православних Срба сенату млетачке републике: „Nel possesso di Montenegro s'è intruso il vescovo fingendo, che l'ultimo superstito di casa Zernoevich, ossia Maumont, avesse lasciato al vescovo e suoi successori quel principato. Per tal ragione quella gente lo riconosce vescovo e principe. Li titoli sui sono: „Мы Савва Черноевич (?). Божие милостию, православий архиепископъ петичукий, Скендерие и Приморјя, Черниј Горы Повелитель — Noi Sava Zernoevich per la divina misericordia ortodosso arcivescovo di Zetigne, della Scanderia e Marittima. Imperatore del Montenegro.“ Tanto significa il termine „Повелитель“ di cui si è servito anco Pietro il grande nelle sue prime medaglie allora che assunse il titolo di imperatore.... Laonde quel vescovo, e per impegno della religione e per sostegno dell' usurpato dominio, sarà sempre attento non meno di frastornare i progressi della Serenissima Repubblica, che per approfittare sopra le regioni della stessa, come si approfittò di Zetigne presa dai Turchi e da questi a lui concessa.“ А у другом извјештају задарске архиепископске курије из год. 1760, истом сенату управљеном, пише: „Siede Monsig. Vasilja sulle rupi del Montenegro, considerando, si vescovo, principe, imperatore di Montenegro, ed esareo del patriarca di Servia. Le sue spalle sono ifese di montagnoli Cucii, Pipersi, Castrati ecc. e dall' istessa potenza moscovita, a cui suggerì di ricercare dall' imperatrice reina la città di Fiume per la comunicazione del commercio nell' Adriatico. Il di lui petto è armato da suditi veneti del suo rit., Pobori, Maini, Zupani ecc. tutti si portarono ad ossaquiare il colonelo moscoviti e parteciparono del generoso regolo mandato in contante dall' imperatrice russa ai seguaci del Monsig. Vasilja. Questi a steso la mano sinistra sull' Albania, procurandosi aderenza coi popoli della medesima. Fa di tutto parstendere la mano destra sulla Dalmazia, come esareo del patriarca di Servia, e rendersi formidabile.“ Нека сада „П. Лојд“ са овим ерани ону нову науку г. Руварца о историји Црне Горе, коју је прихватио у свом одговору „Гласу Црногорца“ првијех октобра, што од те нове науке остаје, већ ако неће г. Руварца пронаћи, да су и ови документи много кашње подметнути!

Књига је штампана на финој дебелој артији, а извој XXVI. и 501 стр. велике осмине, те јој је и цијена умјерена, кад књизи ове врсте. Требао би да је набаве свих библиотека српских просвјетних друштава као и приватне имајућих Срба да не остане само у рукама иностранцих стручњака, који се њом не могу користити као српски стручњаци.

Na Cernou Horu a Černa Hora koncem vřku. Napisał Josef Holleček V Praze 1899 Tiskem V. Neuberta na Smichově. Vlastní nakladatelství. Cena 2 zř.

Брат Чех, који се као дошеник нашао у усташком стану у Херцеговини 1875 па у стану црногорском за вријеме сљедећега рата, те који је тада имао прилике да се као учени човек упознаде са стањем и са душом нашега народа на овим странама, жахелно је послје двадесет година, да опет обиђе и да пручи стање, у ком се данас налази не само Црна Гора, него и оне покрајине, које с Црном Гором састављају једно етнографско тијело, те је г. 1897 пропутовао све наше крајеве, и плод тог његова проучавања је ова књига.

Докле је дошао у Црну Гору, преко Хрватске и Далмације, г. Холчек проучио је на првом мјесту несрећни српско-хрватски спор, којијем се толико користе туђини, као нарученијем среством, и ту налаже ту братоубилачку борбу, као компетентан публициста, братског љубави и словенском свијести, у потпуној свијелости. Ту се бави највише политичкијем стањем Хрватске и Далмације и нашега народа у тијем земљама. Дошавши у Црну Гору, проучава је са свију гледишта, и као стари вен познаник бљежи постигнуте напретке, уз многе своје корисне примједбе и савјете. У шеснајест поглавља представља Црну Гору на измаку овога вијека такву каква је. А учени Чех ју је такву нашао, да тврди, ако Црна Гора успиједи на овоме путу, да ће бити за цио српски народ оно што је била стара Зета за вријеме Неманића.

Другу књигу посветиће Боени и Херцеговини. Своје утиске и опаске из ових наших покрајина већ је штампано у „Народним Листима“, које су у биоградском „Дјелу“ изашле преведене; али ће у књизи изаћи у сасвим другом облику и обиму.

Кад се узме у обзир, да г. Холчек пише за чешки народ, који данас игра прву улогу међу западњим Словенима, онда тек можемо схватити важност његових публикација.

Срдљачна хвала некреном брату Чеху!

(Српско академ књижев. друштво „Србадија“ у Грацу) на својој првој редовној скупштини, држаној 14 октобра 1899 год., овако се конститусало:

предсједник: Јован Р. Добродолац, мед;
подпредсједник: Влад. Поповић, мед;
I. тајник: Милорад Д. Дединић, мед;
II. „ „ „ Стеван Ристовић, мед;
близајник: Војинир Н. Царац, мед;
књижићар: Гојко Икетић, мед;
ревизори: Драгољуб Проквић, мед;
Станоје Милановић, мед;
Војислав В. Михајловић, мед.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Приморски Бор.) Овај страни бор расте од природе самоникло у топлим предјелима по приморју и на острвима Средоземног мора. Нарочито је погодан за цјешчане предјеле и за живе пјескове; он је управо дрво живој пјеска. Још прије 200 година почели су Франузи овим бором да пошумљавају живе пјескове на обалама Атланског мора. У томе су толико успјели да су не само пошумили стотинама хиљада ектара цјешчане просторије, него су тим спријечили даље засипање позадних родних земљишта и претворили велике пусте и необрађене округе Ланда

или ешке (јуначке.) 2) Каквим се инштрументима служиш. 3) Има ли својих мелодија и шта радије слуша, мелодију или пјесму. Има ли игара у коду, како се зову и играју ли заједно са женскињама или за себе?

Грађовине.

1) Каквих грађевина има у мјесту, које би по својем склопу заслуживале, да се помену. 2) Ако су старинске, из кога су доба (ако се то зна) и какво предање у народу постоји о њој. 3) Има ли каквих старина, из кога су доба, (ако је могуће знати) и какво предање о њима постоји. 4) каквих ископина са старим натписима има у мјесту, гдје су нађене (и ако се може преписати напе.)

Знаменита мјеста

1) Село, бријег, рудина, ријека, поток, или ма које мјесто у околини, ако је, ма по чему, скопчано са историјским догађајем или народном успоменом, вјерованем, сујевијерицом или којим обичајем, опшним гдје је, како се зове и са чега је важно.)

Личности.

1) Знаменито лице мушко или женско из тога мјеста, које је остало у успомени народној, ма по каквемо дјелу, како се зове, из чије је породице, кад се родило и кад је умрло (погинуло.) 2) Општи све што о томе лицу знаш. 3) Осим Срба православних ваља изијети и муслиманску и католичку личност, у којој је она знаменита у догађајима народнога живота, било по добру или по злу. (Овдје нарочито ваља назити, да се непристрасно и

и Жироиди у производно земљиште, створили право благостање за онамошње становнике, гдје је прије тога дошло било до расељавања. И ако је ово бор топлим предјела, неустовом се утврдило да он ипак добро успјева и у умјерено топлим земљама.

Овако корисно и важно шумско дрво за пошумљавање цјешчаних пољана заслужује да му и опш. изнесемо овом приликом по француском извору.

Лист је четина, дугачка 10—25 см; крута, врхом бољива, отворено зелена с обје стране мало лаштећа, по двије четине у једној усмини. Четине отпадају тек треће године посепено тако, да једне четине отпадају а друге одрастају, зато је круна борова увијек љети — зими зелена. Цвијеће једнодомо, мушко и женско на једном дрвету, састављено у ресе. Мушке ресе жућкасте, јајасте, дугачке 1. см; са прашицама двооким. Женске ресе ситне су, румено љубичасте са љуспама црепасто поређаним, одржавају по два заметка. Женске ресе одрастају у шишарице са дрвнестим љуспама, које скривају по једну крилату сјемку. Шишарице дугачке 14—18 см; скоро сједеће, суноврате, усамљене, купасте и мало дугуљастог врха, црвенкасто жуће и сјајне; љуспе ромбичне, по средини са пушчастим облацима. Крилате сјемке доста крупне, дугачке 8—10 мм; једна страна сјајно црна а друга тамно сива са ситним црним пјегама; крила четири пута колико сјемка, црвено мрка, уздуж љубичасто пругаста. Сјемка није са 8 клијаваца. Дрво расте високо, кора на дрвету црвенкасто жућа, подебела и дубоко испуцала.

Приморски бор може да порасте до 30 мет. високо и до 1 метра дебљине у пречнику. Дебла је право и облог. Расте брзо и стално. Круне пирамидалне и у старије доба, ријетке, прави слаб хлад и заклон, захтева више свијелости, и подноси већу разређеност. Живи до 300 година.

Укоренава се врло снажно. Сржни корен, перичи пушта дубоко и побочне дебеле жиле пружка надалеко, из којих се опет пуштају у дубину мањи многи перичици. Ово снажно укоренавање, брзо растење у младости и на најпоснијем пијеску и што је свагда зелен, лиснат, чини овај бор врло погодним за пошумљавање живих неплодних цјешчана само гдје му је још уз то клима повољна.

Овај бор стаје рано на род, већ од 12. године; али му је у младости много сјеме игуро, тек средњега доба роди здраво сјеме и сваке године редовно. Цвјета у Априлу или Мају. Сјеме сазријева у јесен друге године по цвјетању а у прољеће само непада из отворених шишарица и развејава се. Празне шишарице са отвореним љуспама стоје на гранама по неколико година, па онда опадају.

Расте у приморју Средоземног и Атланског мора, у топлим и умјереним предјелима, на пјесковима и сликнатим земљиштима, а избјегава крвну земљу. У планинама пење се до 1000 мет. висине. Добро напредује гдје је средња годишња температура 12° Ц. Подиже се сијањем из сјемена или још ооље сајењем садница изведених у расаднику.

Дрво, боровина од приморског бора је због многих већих ходница смолних, и то млади слој, крајина жућкасто бијела а срчевина, средина отворено црвенкаста или мрко црвенкаста; доста чврсто дрво, на ваздуху потпуно осушено тешко је 0.523 до 0.769, врло је трајашно у води и мокроту,

колико је могуће тачније оприча све што је урадила и како га сам народ сматра.)

Путова.

1) Каквих путева има: колевских, коњаничких, пјешачких, водених? 2) Одакле воде и гдје воде? 3) Јесу ли zgodни за привредни саобраћај?

Ратарство.

1) Како народ обрађује своје њиве и поља. 2) Ако је земља мршава гноји ли је и чим? 3) Оставља ли под угар („на одмор“) своју земљу да се ваздухом гноји, и за које вријеме? 4) Да ли на једном истом земљишту мијења ратар усјева од године до године? 5) Да ли при мијењању усјева то врши без обзира на оно што ће поскијати? (И. пр. да ли стрмно жито мијења само са стрмним житом или другим чим?) 6) Кад љубри њиву да ли пази на стање љубрета, на врсту љубрета и одговара ли то љубрете земљишту и усјеву које ће се сијати? 7) Наводњава ли њиву ратар? 8) Каквим алатима се служи за превртање и дробљење земље? 9) Чим оре, (плугом или ралицом?) 10) Од чега је плуг, рашик и цртало? 11) Дрљача, брана (или како је у мјесту зову) од чега је и граде ли је сељаци сами? 12) Чим ратар обара стрмна жита, косом или ерпом, па ако ерпом, зашто? 13) Има ли вијалица или на који начин вије жито? 14) У опште има ли у мјесту напредка у употреби савршенијех алата? 15) Који су усјеви најраспрострањенији у мјесту? 16) Каквих сорти жита и кукуруза (бијелог, жутог и т. д.) има, и која се најчешће сије? 17) Која варијета сије?

ЛИСТАК.

ПИТАЊА

СРПСКИМ УЧИТЕЉИМА, СВЕШТЕНИЦИМА, ЛЕКАРИМА, ТРГОВЦИМА и т. д.

(Свршетак.)

Извоз.

1) Извозили се и гдје сировина из мјеста. 2) Која се најчешће извози и је ли корисна. и 3) ако се извозила па сад умањила или престала, зашто?

Земљорадња — Сточарство.

1) Чиме се народ у мјесту занима више. Каквим се оруђем служи код земљорадње и какву стоку производи и шта од бијелих смокова ради.

Задруга.

1) Има ли задруга у мјесту и чега је више, задруга или инокоених? 2) Ако опадају задруге, зашто опадају? (Овдје нарочито ваља назити како сам народ мисли.) Ко је обично старешина, да ли најстарији по годинама или по избору? Има ли старјешина већих права и која су? 3) Колико у највећој задрузи тога мјеста има душа и које су задруге у мјесту.

Дух и осјећање.

1) Како је развијено осјећање према народној идеји, јесу ли традиције укоријењене и у коме смислу? 2) Да ли мјештани ипичу на прво мјесто племе или отаџбину или укуцо Српство. 3) Је ли

мјештанин штедљив или склон расипању? 4) Да ли радо прима новотарије, нарочито у погледу начина своје радње и оруђа. 5) Како има мишљење о Богу, вјери. 6) Је ли сујевјеран, вјерује ли у судбину, врачања, синове, добре и зле духове и како се они сви зову? 7) Како истражује узроке болестима и смрти, и да ли на њ имају више утицаја: молитва, врачања или љекар? 8) Шта се више цијени: ум, срећ или снага (наведи изразе за и протци и. пр.: „ум царује, снага кладе ваља и т. д.)

Кретање становништва.

1) Колико се годишње роди мушких а колико женских? 2) Колико умре годишње мушких а колико женских (ако ј могуће и по годинама). 3) Колико се годишње склопи бракова, а колико развјена; и 4) има ли и колико по броју који не вјенчани живе.

Обичаји.

1) Кад се дијете роди који су обичаји (око бабиња, три дана после рођена и т. д.). 2) Прошвина, свадба, слава, погреб, даћа, помен завједина сеоска (крстоноше, запис и т. д.). 3) Остали обичаји у селу. (Ово ваља све тачно описати што је могуће подробије.)

Празници.

Како се светкују. Вјикић (бадњи дан) Ускрс, Ново љето, Иван-дан и т. д.

Умјетност.

Је ли народ склон у пјевању и којим пјесме најрадије пјева: лирске (женско,

али осредње еластично. Најемолвитије дрво од свију четинара у Јевропи, па и од нашег црног бора.

Боровина од 50-годишњег стабла већ је стигла у опште за стругање и за разноврсне столарске израђевине. Употребљује се доста и за бродарске параде. Праве се добри трајашни прагови жељезнички, телеграфски стубови подупирачи у рудницима; изврени и дуготрајни шипови у води и земљи, греде и балвани. Од прерађивања млађег бора добијају се изврсне мотке за виноградске притке. По потреби дрво се и лако импрењује, т. ј. узбуцавају се разне конзервирајуће течности ради дуже трајашности. Боровина од борове, из којих је вађена смола, тврђа је и трајашнија, јер је више прожмата смолом, али је лошија за тесање и стругање зато што је многим насијецањем дебло искварено и спорије и неједнако расло. Дрво је још и добро гориво, пуца кад гори и искре далеко одлијећу.

Осим употребе дрвета од приморског бора, највећа је и главна корист што се из њега вади много цијењена смола, која се течно и сгунута разно прерађује и добро продаје за многу употребу.

У предјелу Ланда и Жиронда у Француској читава борја звана „Пинада“ (Pinadas) употребљују се поглавито за вађење смоле и отуда сопственици имају велике приходе, 20—26 дин. годишње по ектару под борјем.

Вађење смоле врше тамо на прост начин. Око 35 године узраста кад бор достигне 30 см. дебљине у пречнику на 1 мет. висине од земље, стигао је и за вађење смоле. На једној страни дебла огули се обичном сјекиром кајши коре до саме бјелике (бакуља) 8—10 см. широк и затим се нарочитом сјекиром издубљеног сјечива као дубачем издубе од врха до дна на тој огуљотини бјелика дубоко 3 см. То се зове насјека (засјека). При дну насјека укопа се и удеси какав земљани глеђосан лонац, у који се спроводе из дна насјеке низ плехани точуљак течна смола, терпентин, који истиче из дрвета и испод коре. Ова насјека продужава се сваке недеље помало у врху од исте ширине док за 5 година буде дугачка 3—4 метра. Посље прави се до прве насјеке друга одмакнута 5—6 см. итд. редом сваке пете године по једна насјека у наоколо око цијелог дебла, па се затим и старе зарасле насјеке понова насјецају исто тако. Вађење смоле врши се сваке године од маја до октобра. Да не би бор сасвим малаксао и омањо смолу, посље сваке 8 или 10 године прегријешти се с насјецањем једне године. Из једног бора може се овако водити смола по 150 година.

Пашеви овако насјецањем борове изваде се и ситно исцијепају па се у нарочитој заданој пећи (жезница, катрана) жеже из тога катран и угљен као посљедњи производ.

Од отпадака смолонитих прави се непотпуним сагоријевањем „гар“ (киперус). Од витких и смолонитих жила овог бора плету се лијепе котарице и други свакојаки плетери. Шишарице се трошу много за потпалу ватре.

Узели смо из „Тежака“ овај опис приморског бора, јер нам се чини, да би се овиме тако кориснијем дрветом најбоље могло пошумити наше Темовско поље, о чему би требало мало промислити па почети и радити.

Виногради, воћарство.

1) Је ли мјесто pogodно за винограде, има ли их у довољној мјери према погодности, а ако је мјесто pogodно а нема их довољно, зашто? 2) Шта се од воћа сади, како успијева, и да ли се облагорађава? — 3) Којих сорти лоза има у мјесту (скадарка, динџа и т. д. и т. д.)

Ливадарство — шумарство.

1) Његује ли се ливадарство за исхрану стоке? 2) Ако се не његује шта је томе узрок, земљиште или неразумјевање, да не може бити добре стоке без добре ливаде? 3) Ако се његује ливадарство, чини ли се то на противан или вјештачки начин? 4) Кад се стока пушта да слободно тумара? С јесени, прољећа или љета, или у сва годишња времена?

Шумарство.

1) Којег дрвећа има највише у мјесту, којег најмање и које најбоље успијева? 2) Гдје које дрво најбоље успијева (на висини, у долини, крај ријеке, на коси, у осоју или приеоју, на стијени и т. д.)? Има ли закон о шумама и каквих има шума (опште народних, општинских, манастирских, приватних и т. д.) 4) Је ли горосјећа уређена законом и како? 5) Кад сијеку шуму подижу ли ново?

Сточарство.

1) Шта се више ради, ратарство или сточарство у мјесту? 2) Какав се стока производи и од које се има највише користи? 3) Да ли се сточарство налази у каквој и количини у бољитку или на-

(Противу сатирања шума) Зашто се шуме нагло сатиру и на који се начин може ову сатирању стати на пут? На ово питање „Тежак“ одговара између осталог и ово:

Познато је, да се гора највише сатре гладних и неродних година. Многим нашим пољопривредницима је шума, као неки кредитни завод. Ако ни са које друге стране не може добити до новца, онда он заматне сигури на раме, па хајде у шуму. Једнога дана одејече по 60—80 па често и по 100 растових дрвета испод 5, см. дебљине у пречнику; други дан товари и тјера на пијацу. За горњу количину дрва, зими узме, просјечно по три динара, а љети 150. Занета лијепа зарада, а још љепше газдовање овом привредном граном!! Један дан сјеко дрва, други дан опет дајгубио. Домаћин са дјететом, колима и волонима дрежди на пијацу по цео дан, па прода дрва 150 дин., од тога купи дувана папира, 500 грама „погане“ соли, преко тога, што претекне, остави механицији па се у вече често пута и два сата ноћи враћа дома цјевајући. У по неким селима има по неколико кућа, које само од горе живе, јер оне нити ору, нити копају. Разумије се ови људи 10% горе сијеку из своје а 90% из туђе шуме. Дакле, на овај начин само се шума сатира, а међутим продавци се нимало не користе.

Да би се ову нагломе сатирању шума на пут ставило, да наши пољопривредници не би имали овако јаке потребе, да гору сатиру дужност је наша: шумара, учитеља, свештеника, појединих друштва, државе, владе као у опште све интелигенције. Да ради на томе, да се усаврше све наше привредне гране како главне тако и споредне с једне, а с друге, опет стране, поучавати наш народ сваком даном приликом, а и љаке у школи, о важности наших шума, као и о штетним посљедицама, које наступају нагло пошто се шуме затру.

И ово двоје, када се постигне, када наш народ буде потпуно увјерен о користи о важности својих шума, као и штетним посљедицама, које наступају, када се ове упропасте, а међутим да му се да могућности да од осталих својих привредних грана може своје разноврсне потребе подмирити, онда неће имати ни воље, ни потребе да своје шуме, ово неоцијењено благо, сатира.

Да би, пак, од осталих привредних грана имао што веће и постојаније приходе, то и пољопривредник мора знати оно свето педагошко правило „Све у своје вријеме и на свом мјесту.“ Тако и у земљорадњи, да се у своје вријеме нађубри, да се зна каквим ђубретом треба ђубрити; да се на свије вријеме пооре, подрља, посије, пожње, и што је толико исто важно, прода.

Када би се оваква пажња обратила на све привредне гране, онда у таквим приликама наши привредници не би имали ни воље, а још мање потребе, да овако нагло и душмански сатиру своје шуме, посље кога опустошења наступају грозне несреће.

Већ је крајње вријеме стати на пут овом сатирању шума, а да би се истом на пут ставило, то треба усавршити остале наше привредне гране, па када се то постигне, онда ће горосјећа у оваквом размјеру сама по себи нестати; а с тим ћемо уједно од-

затку? 4) Производили ли се довољно лоја, и осталих потреба од млијека, вуне и т. д.)

Гајење других животиња.

1) Које су пернате животиње? 2) Свилене буба гајили се? 3) Има ли кошница, колико од прилике (или тачно), какве су? 4) Ако је било кад год више, па је ови производ омањо, зашто?

Лов.

1) Постоји ли закон о лову? 2) Шта се највише лови? 3) Је ли лов у обичају? 4) Које дивљачи има у околини мјеста?

Рударство

1) Има ли руда у околини? 2) Је ли их кад год било и налазили се трагова од ове производње? 3) Има ли у народу каквог предања о томе?

Кућовна индустрија

1) Каквих рукотворина производи кућа? 2) Каквим сировинама то раде? 3) Од одјела и ткива шта се производи, а шта купује? 4) Од чега ткају платно (памук, вуна)? 5) Има ли укуса у овим радњама? 6) Какве се боје и шаре у ткивима најчешће употребљују? 7) Бавили се мјештанка везовима, чим везе и јесу ли шаре разнолике, укусне? 8) Каква смок производи кућа? 9) Има ли вилмарства у кући и износи ли се на трг или се само за домаћу потребу ради? 10) Прерађује ли се дрво, камен и варење катрана? (н. пр. прављење корита, навава, карлица, кашика, заструга и т. д. поброј све прерађевине дрвета.)

ове привредне гране имати оне користи, које пам она по самој својој важности и треба да даје.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 29 октобра.

(На неосновано клеветање.) Сарајевски листови и њихове слуге изван Сарајева подигли су опет вику на Црну Гору. Пет разбојника су из бусије напали на путу три фочанска трговца, једнога убили, једног ранили, па их опљачкали, и та двојица су били Срби православне вјере, а трећи је Мухамеданац утекао. Разбојници нијесу познати, нити има икаква знака, који би казао одакле су, и одма дигла се вика на Црногорце и Црну Гору!

Тај је догађај био саопштен и нашој влади, која је одма истрагу повела, и у Црној Гори није се могло у траг ући тијех разбојницима. Али, да је случајно то и истина, зар би за то била одговорна цијела Црна Гора? Зар се и посред Беча не збивају разбојничка дјела? Или су зар лакше нарави, кад их извршују разбојници под цилиндрима и у рукавицама? Него обзиром на ларму коју су ти листови, поводом тога догађаја, подигли против Црне Горе, не штедећи јој ни највеће светиње, изгледало би, као да је то злочинство било наручено, да се посље сјеме мржње у пограничном нам становништву, и да се даде одушка мржњи, која се од неког доба била притајала прам Црној Гори... Навикнути на сличне протачке и злобне нападаје, ми смо се научили призирати их; него смо само дужни изјавити, да је виша могућност да су Бошњаци или други који њихови сусједи то разбојништво учинили него ли Црногорци; међу тим даља истрага ће показати праву истину.

Г. Алфред Јенсен.) познати шведски пјесник, који се бави ове јесени у Дубровнику, управо нам је отолан следеће писмо на српском језику ћирилицом написано:

„Драги господине! Допустите да и ја, ако и иностранац, пошљем овај мали прилог на подизање дома умоболнијех, о ком читао сам у Вашим новинама. Моја помоћ је слаба, али моја сућут за Црну Гору јака. Да Бог да срећу Вашему добром послу, и нека Он сачува увијек Вашу јуначку земљу! Искрени пријатељ црногорскога народа

Алфред Јансен“

Г. Јенсен је превео на шведски језик са оригинала „Горски Вијенац“ нашег великог pjesника; и кад је на том преводу цијело, долазио је на Цетиње, и излазио на Ловћен на гроб пјесников. Ми доносимо ово његово писмо, колико да се види племенито осјећање, које гаји према Црној Гори учени човек из далеке Шведске, толико да се види како је научно српски језик. Одиста љубав према нашијем странама довела га је у Дубровник, гдје ће, како чујемо, и сву зиму провести. Његов прилог предали смо дотичном одбору.

(Из поворишта.) У очи Митровдана, а у славу имендана Њ. С. Књаза Мирка, наша Друштва Читаонице и „Горског Вијенца“, уз пријатељску припомоћ г. Кремановићеве позоришне дружине, приредила су у позоришту свечану забаву. Први дио отпочео је друштвени хор, одпјевавши два комада, па је слиједила шаљива игра „У цивиљу“ од Каделбурга, која је изврсно извршена. У другом дјелу је изведена једна жива слика из „Пјесника и Виле.“ Г. Миловановић је преставао пјесника а гђа Кремановићка виду на опће задовољство. Цијела слика испала је врло добро и изазвала бурне овације Узвишеном Пјеснику. У трећем дијелу слиједила је играшка до касно. Забаву је почастила Књажевска Породица својим присуством, а цијела кућа била је пречуна одабраног грађанства. На Митровдан у вечер г. Кремановићева позоришна дружина први пут је изнијела на нашу позорицу „Зидане Скадар“, драму коју је написао пок. Ђуро Т. Петровић по народној пјесми. У посљедњем чину, који је учинио велики утисак, г. Вуковић и гђа Стефановићка заслужили су признања, и били су живо аплаудирани. Кућа је била пречуна. У дворској ложи био је Њ. С. Књаз Петар до свршетка преставе.

(Вријеме.) У четвртак је освануло облачно, и цео дан је наодила сигна роса, као само да пращину убије, па је јутрос освануло опет лијепо и студени дан.

(Из главног одбора за скупљање добровољнијех прилога на подизање дома умоболнијех.)

(Наставак.)

Преко окр. одбора Брског приложили су из општине Глазичке и Доњоселске:

Г. Милош Перутин	—	—	1
„ Лазо Драгов	—	—	1
„ Богдан Шутанов	—	—	1
„ Јанко Шћепанов	—	—	1
„ Офиц. Стојан Петков	—	—	2

„ Барј. Радоје Лудов	—	—	2
„ Милош Секулић	—	—	2
„ Новица Бошковић	—	—	1
„ Нешо Бајов	—	—	50
„ Мило Нешков	—	—	50
„ Ристо Лазарев	—	—	2
„ Ико Радосавов	—	—	50
„ Реља Божићин	—	—	50
„ Симо Радоњин	—	—	50
„ Мијајло Радоњин	—	—	50
„ Веко Милосавов	—	—	50
„ Пуниша Перов	—	—	50
„ Боко Бећиров	—	—	1
„ Лука Блажов	—	—	1
„ Станко Зеков	—	—	1
„ Крсто Зеков	—	—	1
„ Јанко Стојковић	—	—	1
„ Јован Бошковић	—	—	1
„ Борђија Јовичин	—	—	50
„ Токо Заков	—	—	50
„ Никола Стеванов	—	—	50
„ Пуро Јокичин	—	—	50
„ Драго Радованов	—	—	50
„ Шутан Баров	—	—	50
„ Петко Радоњин	килогр.	жити	7 1/2
„ Саво Нешков	„	„	7 1/2
„ Новица Мидин	„	„	15
„ Поп Стојан Радовић	„	„	45
„ Стано Рашков	„	„	30
„ Илија Токов	„	„	7 1/2
„ Милутин Токов	„	„	7 1/2
„ Боро Ђоков	„	„	15
„ Радован Лукин	„	„	15
„ Мато Станов	„	„	7 1/2
„ Петар Мирков	„	„	7 1/2
„ Радоје Мирков	„	„	7 1/2
„ Томица Боров	„	„	7 1/2
„ Рако Ђоков Драговић	„	„	30
„ Митар Радов	„	„	15
„ Радован Милутинов	„	„	15
„ Марко Пантов	„	„	7 1/2
„ Савић Лудов	„	„	7 1/2
„ Мијајло Павићев	„	„	7 1/2
„ Станко Јокичин	„	„	7 1/2
„ Новица П. Бурановић	„	„	45
„ Иво Токићин	„	„	15
„ Периша Зеков	„	„	7 1/2
„ Драгоје Стеванов	„	„	7 1/2
„ Машо Милићев	„	„	15
„ Периша Петрованов	„	„	15
„ Благота Божићин	„	„	7 1/2
„ Јовица Николин	„	„	7 1/2
„ Рако Ђиров	„	„	30
„ Мирко Милосавов	„	„	15
„ Тијодор Радулов	„	„	7 1/2
„ Бешо Радулов	„	„	7 1/2
„ Пуро Божићин	„	„	15
„ Радован Бајов	„	„	7 1/2
„ Јаков Перов	„	„	15
„ Ниша Радошев	„	„	7 1/2
„ Мићо Илијин	„	„	4 1/2
„ Стојан Туњов	„	„	15
„ Митар Николин	„	„	7 1/2
„ Машан Новичин	„	„	15
„ Ристо Мујов	„	„	7 1/2
„ Ђуро Мирков	„	„	7 1/2
„ Гањо Маџов	„	„	15
„ Новица Констанинов	„	„	7 1/2
„ Митар Недов	„	„	15
„ Јовица Раичев	„	„	7 1/2
„ Стево Вуков	„	„	15
„ Микоња Стојанов	„	„	7 1/2
„ Петар Вулетин	„	„	15
„ Голуб Радоњин	„	„	15
„ Стојан Новичин	„	„	15
„ Ново Пунишин	„	„	15
„ Зеко Перков	„	„	7 1/2
„ Периша Благодитин	„	„	7 1/2
„ Никола Веклов	„	„	7 1/2
„ Радуле Томићин	„	„	7 1/2
„ Спасоје Петрованов	„	„	7 1/2
„ Нишко Илијин	„	„	7 1/2
„ Марко Маџов	„	„	7 1/2
„ Милић Заков	„	„	7 1/2
„ Мркоје Радосавов	„	„	7 1/2
„ Богдан Вулетин	„	„	7 1/2
„ Вулета Савов	„	„	7 1/2
„ Драго Сиров	„	„	3
„ Јошо Илијин	„	„	7 1/2

фор. н.

„ Михаил Раиковић синџел и насгојатељ ман. Ждробаника	—	—	2
„ Искушеници ман. Ждробаника	—	—	2

Из општине Црначке (Племе Питерско.)

Г. Раде Мићов	—	—	2
„ Миња Јоков	—	—	1
„ Видо Антов	—	—	1
„ Вуле Марков	—	—	1
„ Шћепан Ђоков	—	—	1
„ Поп Лука Милићковић	—	—	3

„ Офиц. Лазар Перов	килогр.	жити	75
„ Туњо Драгов	„	„	30
„ Мато Боров	„	„	15
„ Радован Вукићев	„	„	30
„ Тууро Гисјов	„	„	30
„ Радоња Ташов	„	„	15
„ Петар Шошов	„	„	15
„ Јован Мијајлов	„	„	15
„ Бајо Драгов	„	„	15
„ Божо Милићев	„	„	15
„ Марко Стеванов	„	„	22 1/2
„ Јанко Мијајлов	„	„	15
„ Крсто Милетин	„	„	10 1/2
„ Видо Ђоков	„	„	15
„ Илија Шутанов	„	„	15
„ Шћепан Митров	„	„	15
„ Марко Милетин	„	„	15
„ Мирко Јоков	„	„	22 1/2

Ника Ђуров	"	"	30
Мијајло Јошов	"	"	30
Рако Перутин	"	"	15
Бошко Марков	"	"	30
бар. Јовета Радев	"	"	45
Шуто Белов	"	"	45
Мило Милићев	"	"	30
Никола Марков	"	"	7 1/2
Милић Томов	"	"	7 1/2
Гусо Горашев	"	"	15
Мујо Перов	"	"	15
Јован Алексин	"	"	15
Милош Спасојев	"	"	15
Милован Буљанов	"	"	15
Игуман Доситије Кнежевић	"	"	90
Радосав Белов	"	"	30
Радосав Белов	"	овцу	1
Зукић Мићов	"	"	1
Лука Перов	"	"	1
Спасоје Павићев	"	"	1

А из општинске Котлицке:

Г. Велиша Рамов	—	—	1	—
Илија Шутов	—	—	1	—
Микоша Јаков	—	—	1	—
Мато Стефанов	—	—	1	—
Спасоје Перов	—	—	1	—
Шоле Петров	—	—	1	—
Митар Нешов	—	—	1	—
Павле Савићев	—	—	1	—
Ђуро Савов	килогр.	жита	60	
Лако Драгојев	"	"	15	
Илија Зрнов	"	"	15	
Бајо Марков	"	"	15	
Митар Мирелин	"	"	15	
Вучина Стефанов	"	"	75	
Богдан Ромов	"	"	15	
Ђуро Јошов	"	"	15	
Видак Томићин	"	"	7 1/2	
Лука Нешов	"	"	15	
Радивоје Радосавов	"	"	15	
Јанко Павићев	"	"	15	
Никола Рамов	"	овцу	1	
Никола Илијин	"	"	1	
Панто Јокон	"	"	1	

Свега: фиор. 47, ока ж. 1247, брвна 7
 Од пређе: ф. 13524-06, " " 1117, " 1 и 7 над.
 Укупно: " 13571-06, " " 2364, " 8 и 7 над.
 (Поставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Исељивање у Сјеверну Америку.)

Српски лист "Слобода," што излази у Сан-Франциску, доноси:
 Знање за досељенике у сјевероамеричким Сједињеним државама саопштило је податке о досељеницима, и то не по њиховом држављанству, него по њиховој народности. Свега се доселило у Сјеверне државе у прошлој години 311000 душа. Највише их је било из Велике Британије 44000 од којих 32000 Ираца. Затим долазе Њемци са 27 000, 23.000 Скандинаваца, што је за њих насељену Шведску и Норвешку не мали губитак. Пошљедних година селе се многи из руске царевине у Сједињене државе. Доселише се амо 28.000 Пољака, свакако највише руских поданика, 2000 Руса, на сву прилику већином унијата из Галиције и Мађарске, 6000 Фини. Ове год. биће, како веле, још више исељеника из Финске. Осим ових 36.000 досељеника из Русије, дошло је оданде још 37.000 Јевреја у Сједињене државе. Многи се јужни Словени из Аустрије селе у Сједињене државе. По овом извјештају прошле године се амо доселило 17.000. Из Мађарске дошло је 500, биће већином Словаци. Број јужних Словена свакако ће бити далеко премашан, пошто статистичари у Америци неће толико знати односе народносне у Европи, а посебце у Аустрији. Али на сваки начин излази, да не мало Црногораца, Приморца, Далматинаца, Истрија остављају свој завичај. За јужне Словене веле, да су добри радници. Особито многи Талијани досељавају се у Сједињене државе, нарочито из јужне Италије. Лани их се доселило 78.000 душа. Многи од њих долазе у Сједињене државе па се враћају кући, али већина их амо остају. Али се Талијани далеко јаче селе у јужну Америку, у Бразилију и Аргентинију. Из Шпаније и Португалије досели се у Сједињене државе лани 3000 душа, али се они радије селе у јужну Америку, гдје налазе народ свога језика. Из Француске доселило се 2000 душа. Других досељеника било је лани 71.000.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

МАДРИД, 25 октобра. — Пруски Принц Алберт предао је Краљу ред Црног Орла у присуству министара и великодостојника.
 БЕРЛИН, 28 октобра. — Руска Величанства приспјела су на 11 ура прије подна, дочекана њемачкијем Величанствима на станици, и реги-

ментом Цара Александра са заставом и музиком, која је шитоирала руску химну. Састанак Величанстава врло срдачан. Цар Вилхелм се зауставио са Муравјевим. Цар Никола с Ралолином Величанства су се упутили у палац, свуд одушевљено поздрављени. У подне је био дежурне фамилијарни; дине у част рускијех Величанстава био је у вечер, на ком су били руска и њемачка Величанства, Муравјев, Хохенлоос, Биллов, Остен-Сакен. Рајолин. Цар Вилхелм је примио у присуству Билова грофа Муравјева, с којим је говорио по уре. Руска Величанства, послје срдачног опрощаја са Царицом њемачком, била су испраћена Царом Вилхелмом до Шарлотабурга. „Националцај-тунг“ дознаје, да ће Цар њемачког пратити у Лондон Царица са дјецом. Између Њемачке и Инглеске, с одобрењем Сједињенијех Држава, потписан је уговор, по ком Њемачка добила острва Самоанска, осим острва Тунила са ближијим острвима. Цар Вилхелм је поклонно Билову велики крст Црног Орла.
 БЕРЛИН, 29 октобра. — Цар Вилхелм је поклонно посланику Хатцфелду у Лондоу бриланте за Црни Орао.
 ПАРИЗ, 29 октобра. — Сједница врховног суда огворена. Оптужени су дошли праћени стражом. Пресједник је прозвао оптужено; затијем се прочита оптужба. Више адвоката тражили су да сенатори одсутни на сједници 18/9 имају судити. За тијем се дигла сјецица па је суд у тајној сједници усвојио разлоге адвоката са 180 против 60 гласова.

Транзвалско-Инглески рат.

ЛОНДОН 24 октобра. — Влада је примила депеше, да су се инглеске трупе из Котонца (на југу Ладисмита) повукле ван к југу. Депеше не говоре ништа о каквом sukobу. Ратни министар није примио никакво депеше из Ладисмита. Држи се да су телеграфске жице своје прекнуте. Вечерњи листови доносе из Пјетермарцбургга, да је у Ладисмиту све тихо. Жене и дјеца оставили су ноћу Ладисмит жељезничкијем влаком, праћенијем блиндирањем влаком у Капитгадт. Бури слободно обилазе Зулуланд, куда подижу своје заставе. Једно одјељење Бура прешло је мостом преко ријеке Оранже код Ветулије. Држи се да ће му и друга одјељења слиједити.

ЛОНДОН, 25 октобра. — „Рајтер“ доноси из Ладисмита: јутрос је отпочела битка из топова и још траје. Непријатељ досад није учинио никакве штете инглеском стацу. „Рајтер“ доноси из Колоензо: непријатељ је јутрос почео бомбардирати Колоензо и Ладисмит; до сад није учинио никакво штете. Непријатељ је заузео Калебург (преко ријеке Ораже) без отпора. Мала посада предала му се. Листови доносе из Ладисмита, да су инглеска кавалерија и добровољци, за вријеме бомбардирања, напали непријатељски етап. Велики инглески топови да су оштетили непријатељске топове, и да је непријатељ поднио велики губитак Сав непријатељски етап да је освојон.

ДУРБАН, 26 октобра. — Посада Колоенза спасла је сву провијанду. Војска непријатељска броји 5000 момака. Блиндирали влак, који је довео једно одјељење војске ослободило је тврђаву, коју су бранили добровољци. Вијести односно ситуације у Пјетермарцбурггу умишавају.
 ЛОНДОН, 27 октобра. — По депешни генерала Булера министру ратном, борба код Ладисмита престала је од петка. Бомбардирање

мало штете учинило. Само један Кафр мртав. Од сријезде до петка битка се развијала према Девдорпу и Булвана. Инглеске трупе одбиле ру непријатеља и оштетили му топове. Инглези су изгубили 8 мртвијех, међу њима два официра, и 20 рањенијех. Положај у Ладисмиту знатно се ослабио последне 24 сата, и сматра се да је сасвијем обезбјеђена његова истрајност. Код Мафекинга сваки дан се бој бије, вазда у корист инглеске посаде.

ЛОНДОН, 28 октобра. — Седам иностраннијех официра, који иду на бојиште у Африку, јутрос су се укрцали у Ливерпољу, на транспорт, који креће с војском пут Капа.

ЛОНДОН, 29 октобра. — На банкету Лордмајора Сализбери је констатирао да је уговор са Њемачком на корист обје државе, и да су односи са Њемачком најбољи. Рат у Африци није био назван Инглеским, јер да није био послан ултиматум инглески захтјеви штаху бити повучени. Не може прорицати будућност, али има повјерење у инглеску војску под Булером. Инглеска не тражи златне руде ни земљишта него равноправност свију народности. Инглеска неће допустити никакву инострану интервенцију. Са бојног поља долази вијест да је блиндирали влак успио да стигне у Колоензо. За вријеме путовања пуцао је на непријатеља, који се повукао.

ЛАДИСМТ, 29 октобра. — Звалично. У недељу и у понедјељник Бури су опет заузели позиције. Данаас бомбардирање без икакве штете.

ОБЈАВА.

Милош Милошевић-Краљевић из Црквица (Опугне Рудине) има тридесет година да је отишао у Србију, гдје је живио у варошима Свилицу и Јагодичи. Од године 1881, његов брат ништа више о њему не зна, услед чега а на молбу истог умљиче се сваки онај који би што о поменутом Милошу знава да би доставио

КАНЦ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(1-3)

Објава.

Милосав М. Симоновић из Вренића отишао је назад осам година у Србију и оставио жену са двоје дјце.

За прве двије године јављао се својој жени Милице а доцније никад. С тога се умољава сваки онај који би што о поменутом Милосаву знава да би доставио

КАНЦ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(2-3)

Објава.

Возна пошта полази сваки дан од Цетинја за Котор у подне — осим: сријезде кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим ипшкис ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојдовога Друштва, који полази исти дан у 2 1/2 сата по подне из Котора за Трст.

Из Котора за Цетинје возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетинје у 11 сати прије подне.

Из Цетинја за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетинје полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетинје у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшић полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшић у 11 сати прије подне.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристана за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануаар ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6 3/4, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11 1/4 сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати на подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са паробродом Даницом), полази с Вира у 9 сати пред подне и стиже на Пристан у 3 сата после подне.

Цетинје, 13 јануара 1899.

У П Р А В А
 Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена.

Пароброд Лојдовога друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улицу у 11 1/2 пред подне и продужују за Крф, догичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улицу сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

Пароброди Италијанског друштва „La Puglia“ од почетка о м. долазиће у барску луку сваке суботе у 6 ура из јутра из Ориента, а полазиће за Италију истог дана у 12 ура на подне.

ОБЈАВА.

С којом се износи на јавном ипканти кућа Тома Словца Ковачевића, налазећа се у „Херцеговачкој улици“ међу куће: официра Шака Милошевића и Нада Визитина.

Међу зидове кућа је дуга седам метара, а широка пет

Продаја куће биће 1. Децембра текуће године од 2 до 4 сата послје подне, кога ће се дана уступити понудноцу највише цијене. Ко би је жељно купити нека се реченог дана пријави подписатој Управи.

Иста се продаје за неки дуг Тома Ђиновића, те ако има још који дужитељ, нека се прије лиценације пријави подписатој Управи ради намира.

Број 1114.

Цетинје, 22. Октобра 1899.

У П Р А В А
 ОПШТИНЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Број 78
 102 (2-3).

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Јављамо свијем нашим сродницима и пријатељима тужну вијест, да се наша снаха, односно сузруга и кћи

МИЛИЦА

преселила у вјечност 18 ов. мј. послје осмодневног тешког боловања.

Лијепа хвала нашим пријатељима и познаницима, који ма којим начином показаше своје учествоје у нашој жалости.

Врњак, 21 X 1899.

Свекар: поп Филип; сузруг: учитељ Петар — Мајићи; отац Јово (Кево) Мартиновић.

Број 80
 57 (1-1)